

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Банкови сметки и платежни системи

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Видове банкови сметки	3
2. IBAN	5
3. Платежни системи	8
3.1 БИСЕРА	8
3.2 РИНГС	11
3.3 БОРИКА	14
3.4 Системи за интернет банкиране	17
3.5 Системи за електронни плащания	18

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

1. Видове банкови сметки

Разплащателни сметка

Разплащателни (текущи) - това са тези сметки, които са предназначени за съхранение на пари, платими на виждане (до поискване), без да е необходимо клиентът на банката да е направил предизвестие в определен срок. Те са най-разпространените банкови сметки. Основния им белег е, че средствата могат да се теглят при поискване. Клиентът, който иска да получи обратно средствата си, вложени в текуща сметка, издава платежен документ, с който нарежда на банката да извърши плащането незабавно. Текущата сметка може да се използва за различни цели. Внесените по нея средства се съхраняват безсрочно и могат да се получат в наличност или да се използват за безкасови плащания. Плащанията се извършват с различни платежни документи - чек, платежно нареждане, платежно искане, менителница и др. Плащанията от тази сметка се извършват за сметка на собствени средства, ако има авоар по нея, или за сметка на банков кредит, който се нарича кредит по текуща сметка (или контокорентен кредит, кредит „Овърдрафт“). Когато плащането се извършва със заемни средства, предварително се договаря размера на кредита, наричан лимит, плафон или таван. При ползването на овърдрафт банките санкционират клиентите за превишение на определения лимит. Ако извършените плащания са по-големи от вложените средства по сметката и ако няма предварително споразумение с банката за това, плащането би трябвало да се откаже от кредитния институт. В повечето случаи обаче, особено при коректни клиенти и неголеми суми, банките ги предупреждават за възникналите проблеми и извършват плащанията. За превишението се начислява ежедневна лихва, значително по-висока от основната. Средствата по текущата сметка се използват не само за формиране на оборотния капитал на фирмите, но и за т.нар. междинни цели, изразяващи временно финансиране създаването на дълготрайни материални активи. За тези цели се ползва кредитът по текущата сметка до намирането на постоянни източници за финансиране на инвестициите - акционерен капитал, облигационен заем или дългосрочен банков кредит. Намирането на посочените източници е труден процес, тъй като основният критерий за използването им е

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ефективността на кредитните инвестиции. Установяването на ефективността на кредитните инвестиции е много трудно, особено на първите етапи на инвестиционния процес - етапите на търсене на идеи, проучване и проектиране, поради което през този период от време извършваните разходи се финансират с кредита по текуща сметка. Предоставянето на кредит за тази цел дава с предимство право на банките да емитират и да опосредстват търговията с акции и облигации на кредитираните по този начин и за тези цели предприятия, което увеличава доходите и рентабилността им.

Депозитна сметка

Срочните банкови депозити служат за спестяване на суми за точно определен срок - 1месец, 3 месеца, 6 месеца **или** 12 месеца, и получаване на по-голям и сигурен доход от лихви. Те са предназначени както за физически, така и за юридически лица. Предимството им пред другите банкови услуги е по-високият лихвен процент. Сумите се олихвяват с различни лихвени проценти в зависимост от срока, вида на валутата, в която е открит влога и остатъка от него. Парите са гарантирани от Фонда за гарантиране на влоговете в банките, в случаите и до размерите, предвидени в Закона за гарантиране на влоговете в банките. При откриването се изисква минимална сума валутни единици. Може да се довнесят пари в брой по всяко време без ограничения.

Чрез стандартен депозит може:

- да **се** изтегли лихвата по внесената сума на датата на вальора;
- да **се** изтегли част от внесената сума на датата на вальора;
- да **се** редепозират суми;
- срокът на депозита се удължава автоматично;
- да **се** ползва депозита като гаранция за кредит.

Спестовна сметка

За *спестовните сметки* е характерно, че се използват за съхранение на пари на физически лица срещу издаване на лична спестовна книжка или друг подобен документ. Предназначени са главно за дребни спестители. Спестителите получават

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

спестовна книжка, по която се отразява движението на спестяванията и лихвите по тях. Събраните суми могат да се теглят в банката по местоживееене и в непълен размер и в други клонове на банката.

Сметки на бюджетни предприятия

Сметките на бюджетни предприятия са предназначени за съхранение на пари на бюджетни предприятия и пари, предоставени на други лица от бюджети, извънбюджетни сметки и фондове, включени в консолидираната фискална програма.

Набирателна сметка

Набирателните сметки се използват за съхранение на пари, които се предоставят от банковия клиент на негово поделение, необособено като самостоятелно лице, или за учредяване на юридическо лице.

Акредитивни сметки

По *акредитивни сметки* се предоставят парични средства, служещи за разплащане на банковия клиент с трето лице, което може да ги получи единствено при изпълнението на определени условия, поставени при откриване на акредитива.

Ликвидационни сметки

Обособени сметки - предназначени са за съхранение на пари на юридически лица, за които е открито производство по несъстоятелност.

2. IBAN

Какво е IBAN?

- Международният номер на банкова сметка (International Bank Account Number - IBAN) е номер на сметка на клиент на банка.
- IBAN е новият номер на банкова сметка. IBAN-номерът се генерира съгласно международния стандарт за банкови номера.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- IBAN представлява последователност от буквени и цифрени знаци за еднозначно международно идентифициране на банкова сметка на клиент. Всяка страна, въвела IBAN стандарта, определя специфична форма и дължина в съответствие с IBAN изискванията. В различните страни IBAN има различна дължина.

Структурата на IBAN-а:

IBAN може да съдържа до 34 знака:

- Първите два знака винаги са код на държавата съгласно ISO стандарт и идентифицират страната, в която се поддържа сметката.
- Следващите два знака винаги са контролни числа, които служат за валидиране точността на въвеждане на IBAN.
- Последната част от IBAN съдържа местна информация, различна за отделните държави, която служи за идентифициране на сметката на клиента в страната, където се поддържа сметката (примерно банков идентификационен код или идентификационен клиринг номер на финансовата институция, вид и номер на клиентска сметка).

Структурата на IBAN-а в България: **BG 80 PRCB 9250 10 203456 7 8**

Използваният в България IBAN се състои от следните елементи с обща дължина 22 знака:

- код на държавата “BG”;
- контролно число (две цифри), служещо за проверка на коректността на въведената IBAN сметка.
- основен номер на банковата сметка, който се състои от 18 знака (букви и цифри):
 - БАЕ код (Банкова адресируема единица – БАЕ, е централа на банка, клон на банка или друго място за осъществяване на банкова дейност на територията на България) е предоставен от БНБ код от 8 знака (букви и цифри), който еднозначно определя БАЕ в България:

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- идентификатор на банка – 4 знака (букви), които са първите 4 знака от международния банков идентификационен код на банката (BIC код);
- идентификатор на БАЕ – 4 знака (цифри), които идентифицират банкова адресируема единица в рамките на банката;
 - идентификатор на вида сметка – 2 знака (цифри), които указват вида и валутата на сметката;
 - останалите осем знака (цифри и букви) се определят от всяка банка.

Знаците, използвани в структурата на IBAN, са арабски цифри (от 0 до 9) и главни букви от латинската азбука (от А до Z). В електронна форма IBAN се изписва като последователност от 22 знака без интервали между тях.

На хартия IBAN се изписва като последователност от 22 знака, разделени отляво надясно в групи от по четири знака, отделени с интервал, като последната група е непълна.

Цел на въвеждането на IBAN:

1) IBAN улеснява обработката на плащанията и намалява броя на неточно извършените преводи. IBAN подобрява ефективността, бързината и качеството на извършване на местни и международни преводи при по-голяма степен на сигурност. IBAN увеличава точността на предоставяната информация и улеснява потребителите при извършване и получаване на плащания.

2) При приемане на нареждане за местен превод и превод към страна, въвела IBAN стандарта, с помощта на контролното число банката проверява коректността на посочените номера на сметките на наредителя и получателя (дори когато получателят е клиент на друга банка). Рискът от забавяне или отхвърляне на плащане поради неточности е намален, тъй като сметките на получателите се заверяват само чрез използване на IBAN.

Държави въвели IBAN:

- Всички страни - членки на Европейския съюз, използват IBAN стандарта.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

• IBAN е въведен в повече от 43 държави, като 11 от тях го използват и за вътрешни плащания.

3. Платежни системи

3.1 БИСЕРА 6 - (Банковата Интегрирана Система за Електронни РАЗплащания) платежна система за извършване на парични преводи и плащания между банкови сметки в страната.

Участници в БИСЕРА са:

- БНБ;
- търговски банки, сключили договор за участие в БИСЕРА;

Достъп до БИСЕРА имат:

- Банки за:
 - Предаване/получаване на нареждания за междубанкови (по решение на банката и вътрешнобанкови) нареждания за превод
 - За получаване на информация за резултатите от сетълмента на приетите от БИСЕРА нареждания за превод
 - Предаване/получаване на друга банкова информация
- Клонове на банки - достъп до БИСЕРА6 могат да имат клонове на банка за предаване/получаване на нареждания за междубанкови (по решение на банката и вътрешнобанкови) нареждания за превод и друга банкова информация
- Министерството на финансите чрез СЕБРА - за обработка на нареждания за превод по одобрени заявки за плащане на бюджетни предприятия и предаването им към банките на получателите

Оператор на системата – Банксервиз АД

Какви плащания се извършват през БИСЕРА:

- преводни нареждания за вътрешнобанкови преводи **в лева до 100 000 лв.;**
- искания и откази за директен дебит;
- информационни съобщения;

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

- искания и откази за корекция на преводи.

БИСЕРА приема за изпълнение нареждания за превод с използване на:

- кредитен превод;
- директен дебит;
- наличен паричен превод;
- кредитен превод по бюджетно платежно нареждане.

Достъп до системата - 24 часа / 7 дни в седмицата

Часове за заявка за сетълмънт:

- 9:45 ч.
- 13:15 ч.
- 15:45 ч.

Примери за изпълнение на преводи:

- Ако един паричен превод е пуснат от банката на наредителя през БИСЕРА6 преди 09:45 сутринта, той ще бъде на разположение за получаване от банката на получателя най-късно след 10:30 часа на същия ден.

- Ако един паричен превод е пуснат от банката на наредителя през БИСЕРА6 между 09:45 и 13:15, той е на разположение за получаване от банката на получателя най-късно след 14:00 часа на същия работен ден.

- Ако един паричен превод е пуснат от банката на наредителя през БИСЕРА6 между 13:15 и 15:45, той е на разположение за получаване от банката на получателя най-късно след 16:30 часа на същия работен ден.

- Ако един паричен превод е пуснат от банката на наредителя през БИСЕРА6 след 15:45, той ще бъде на разположение за получаване от банката на получател на следващия работен ден след 10:30 часа. Тук попадат и всички плащания, заявени в неработни дни.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Разликата между БИСЕРА 6 и РИНГС:

- При БИСЕРА 6 клиентските преводи в лева са на стойност под 100 000 лева;
- изпълнението на преводите при РИНГС се извършват в предварително определен момент (към момента три пъти на ден);
- сумите, с които се дебитират/кредитират сетълмент сметките на банките се получават в резултат на многостранно нетиране на взаимните задължения на участниците в системата;
- Таксите за използването на БИСЕРА са по-ниски.

Подобрения в БИСЕРА 6

Приемането на информация в новата версия на БИСЕРА се променя. В действащата система при грешка в едно съобщение от файла, подаван от търговска банка, се отхвърля целия файл. В новата версия ще се отхвърля само грешното съобщение (за грешки на ниво файл се отхвърля целия файл). От друга страна, съобщенията които не подлежат на сетълмент, като исканията за инкасиране на суми, отказите и вътрешнобанкови преводи, могат да се получават многократно в рамките на деня от адресата. Допълнително улеснение, е, въвеждането на zip формат на много файлове, които като постъпят в БИСЕРА се разархивират и се стартират успоредно толкова валидации, колкото са файловете (в действащата система валидацията на контейнерните файлове е последователна), което ускорява приемането на информацията от търговските банки. За финансовите институции с централизирана обработка е въведен файл от името на централата, който съдържа съобщенията от всички клонове. Достъпът до БИСЕРА вече е web базиран , а не - FTP. Защитата на информацията е на две нива – защита на достъпа и подписване на файловете. От 13 януари тази година Банксервиз провежда вътрешни тестове на БИСЕРА 5. В БИСЕРА 5 се обработва постъпилата в БИСЕРА 3 информация с един ден закъснение.

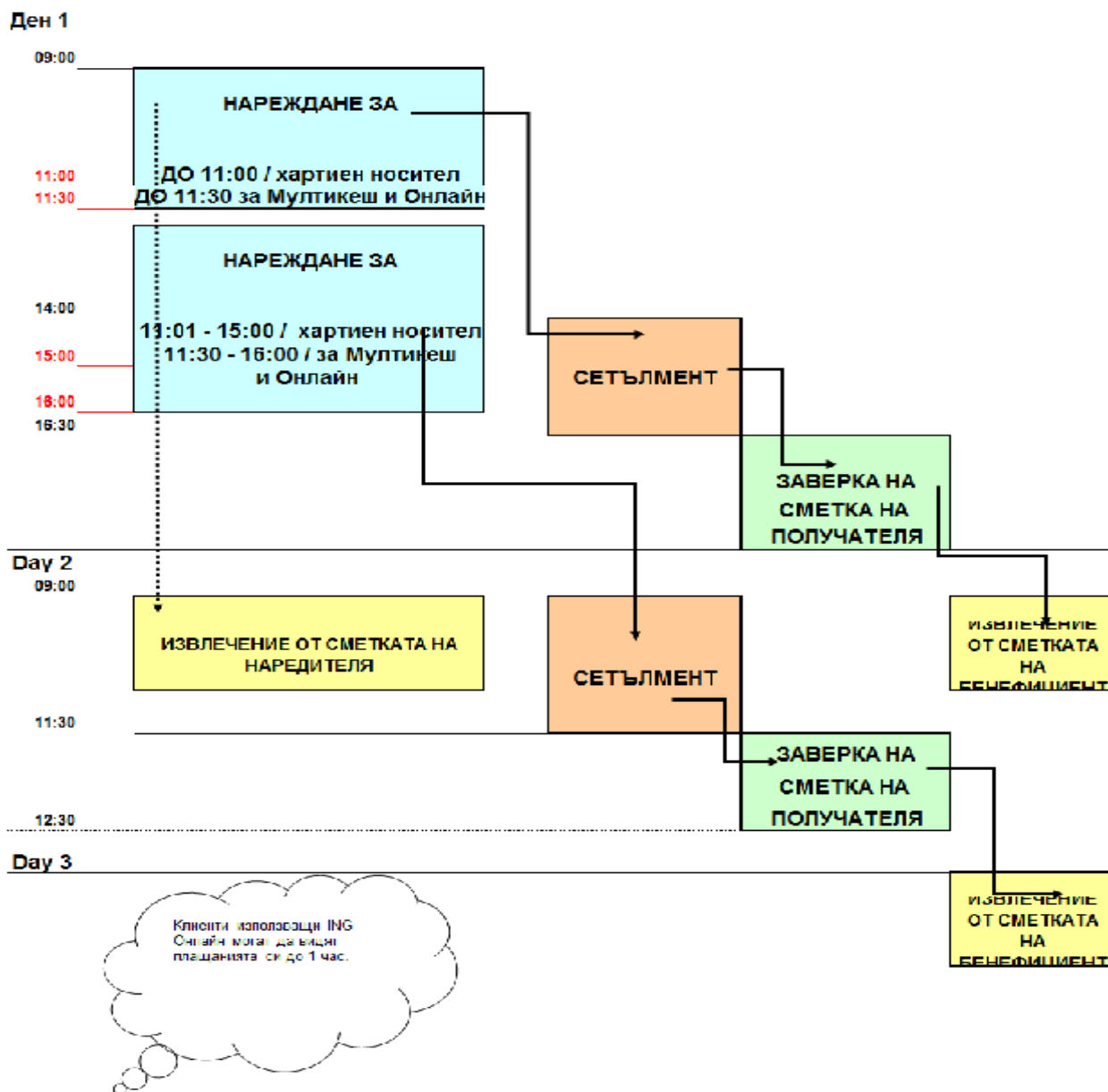

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Плащания през оператор БИСЕРА (плащания до 100 000 лв.)

3.2 Платежна система РИНГС

РИНГС е предназначена да регулира бързите разплащания между търговските банки и БНБ с цел да осигури бързото и сигурно извършване на големите плащания в България – тези, които надхвърлят 100 хил. лева.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Какво е РИНГС?

- РИНГС е система за брутен сетълмент в реално време в БНБ за извършване на финален сетълмент на системно **важни плащания в левове** в страната.
- Чрез сетълмента в БНБ се извършва плащанията по **сделки с ценни книжа**.
- РИНГС извършва сетълмента на **плащанията незабавно и индивидуално за всяко системно важно плащане**.
- Проектът е насочен към бъдещото интегриране на българската платежна система с **TARGET** (система за разплащане в реално време на Европейската Централна Банка).
- РИНГС е собственост на **Българската народна банка**.

Участници в РИНГС:

- Българска народна банка;
- лицензирани от БНБ банки и клонове на банки, осъществяващи дейност на територията на страната;
- системни оператори: БИСЕРА, БОРИКА, Централен Депозитар, ДДЦК

Какви плащания се извършват през RINGS:

1) През RINGS **задължително** се извършват следните плащания:

- всички плащания, по които първоначалният инициатор и крайният получател имат сетълмент - сметки при БНБ;
- плащания, иницирани от платежни системи и системи за сетълмент на **ценни книжа**, чийто агент по сетълмента е БНБ;
- плащания на клиенти на банки за **суми, равни на или над 100 000 лв.**

2) През RINGS **могат** да се извършват:

- плащания на клиенти на банки **без ограничение в размера**, иницирани към системата по желание на клиента.
- плащания по сметки в RINGS на участниците в електронната система за регистриране и обслужване на търговията с ДЦК (ЕСРОТ), във връзка с изпълнение на сделки с държавни ценни книжа. Тези сметки са различни от сетълмент-сметките на

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

участниците в RINGS и могат да се използват само за плащания по сделки с държавни ценни книжа.

- Плащания към **бюджетни сметки** за суми, по-малки от 100 000 лв.

Срок на изпълнение на плащането:

- Банката на платеца изпраща нареждането за превод към RINGS не по-късно от един час след получаване на платежното нареждане съобразно графика на RINGS;
- При плащания на клиенти на банки чрез RINGS банката на получателя заверява сметката на получателя в рамките на един час от момента на получаване на средствата по нейната сетълмент-сметка в БНБ;
- В случай на невъзможност да изпълни нареждане за превод в сроковете по ал. 1 и 2 от чл. 38 банката е длъжна незабавно писмено да уведоми титуляря на сметката, от която плащането е трябвало да бъде извършено.

Работно време:

8:00 часа	-	Началото на работния ден
8:00 - 15:45 часа	-	Прием на плащания на клиенти на банки
8:00 - 17:30 часа	-	Изпълнение на междубанкови плащания
17:30 часа	-	Край на работния ден

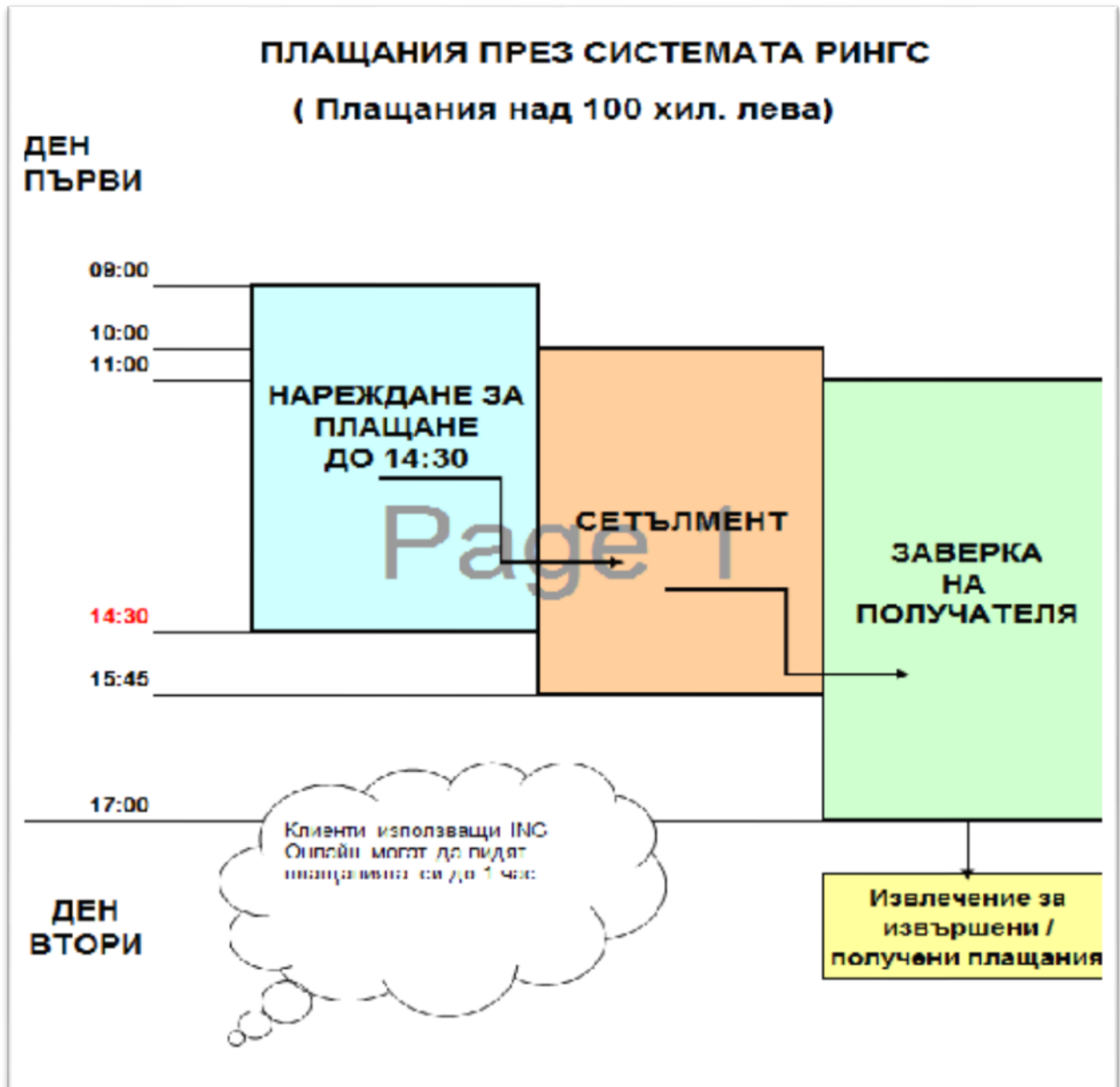
Картовият оператор **БОРИКА** подава заявки за сетълмент към RINGS в 9:30 и в 14:00 ч.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

3.3 БОРИКА

БОРИКА - Банковата Организация за Разплащания с Използване на КАРти.

БОРИКА АД притежава лиценз за извършване на дейност на територията на Република България като системен оператор на платежна

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

система за обслужване на плащания по
операциисбанковикартинатериториятанастраната.

Като Системен картов оператор БОРИКА обслужва 28 местни банки, практически всички банки, които издават банкови карти и приемат плащания с тях, авторизира плащанията, извършени с местни дебитни и международни дебитни и кредитни карти (включително MasterCard, Visa, American Express и JCB), издадени от тези банки.

Отношенията между Системния картов оператор БОРИКА и издателите на банкови карти се уреждат с договор. В договора задължително се включва текст, с който издателите дават предварително съгласието си националният оператор да прави заявки за сетълмент срещу техните сметки за сетълмент в Българската народна банка през RINGS във връзка с извършването на междубанкови плащания, породени от авторизираните операциисбанковикарти.

Отношенията между банките, приемащи плащания с банкови карти, и търговците, при които се плащат стоки и услуги с банкови карти, се уреждат с договор. Всяка банка, която издава банкови карти и/или управлява операции с тях е длъжна да осигури от всяко терминално устройство АТМ или ПОС, което тя поддържа финансово, да могат да се извършват съответно всички операции "Теглене на пари в брой" или "Плащане на стоки и услуги" свсичкикарти, издадени на територията на страната.

Към БОРИКА са свързани системите ePay.bg и eBG.bg за плащане на стоки и услуги чрез Интернет. Чрез системата ePay.bg всички картодържатели на дебитни карти на 23 банки могат да плащат стоки и услуги чрез Интернет. Към БОРИКА са свързани и платежните сървъри на системата bPay, посредством която могат да се плащат комунални и други сметки от над 2000 банкомата в София и страната.

БОРИКА предоставя възможност да се извършват плащания с банкови карти чрез Интернет посредством Системата за електронни плащания (е-плащания) ePay.bg и системата за е-плащания ebg.bg.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Технология на плащането с банкови карти чрез системата ePay.bg и системата ebg.bg:

Е-плащане с банкова карта чрез Интернет се извършва в следните няколко стъпки:

- 1.Получаване на заявка от търговеца или организацията, предоставящия стоката или услугата за извършване на плащане;
- 2.Получаване на потвърждение или на отказ от клиента за сделката и плащането;
- 3.Платежният сървър на ePay.bg, респективно на eBG.bg, изпраща в БОРИКА данните за картата, записани в него при предварителната регистрация на клиента;
- 4.Авторизация на плащането в БОРИКА и дебитиране на наличните средства по картата на клиента за сделката;
- 5.Генериране на съобщение за потвърждение или отказ за плащането до търговеца и до клиента.

Авторизация на плащането от БОРИКА:

Основна характеристика на системите ePay.bg и ebg.bg за Е-плащания с банкови карти чрез Интернет е, че се извършва незабавна авторизация (проверка) на всяко заявено плащане в БОРИКА в реално време чрез постоянните он-лайн връзки между платежните сървъри на системите и изчислителната система на БОРИКА, посредством която се осигурява достатъчна защита и бързодействие при обслужване на заявките за плащания. При извършване на авторизацията на всяко плащане се използват механизмът за авторизация в БОРИКА, който позволява параметризиране на лимитите по сметки и карти за всеки отделен клиент-картодържател и технологията на междубанковите плащания с карти от ПОС терминали, която позволява сметката на търговеца и сметката, свързана с картата, да бъдат в различни банки.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

3.4 Системи за интернет банкиране

26 от банките в страната – местни банки и клонове на чужди банки предоставят на своите клиенти електронно банкиране. Интернет банкирането осигурява техническа възможност на клиента на Банката да предава по електронен път платежни нареждания в български лева и чуждестранна валута, както и да получава информация и извлечения за състоянието и движенията по банковите си сметки чрез Интернет.

Видове услуги, достъпни за ползване по електронен път:

- Управление и следене на състоянието на сметките чрез Интернет;
- Извършване на преводи по банкова сметка (към партньори и към бюджета);
- Следене на състоянието на сметките и движението по тях;
- Получаване на информация за състоянието и движението по банковите сметки;
- Получаване на информация за валутните курсове, лихвени проценти, валутни сделки;
- Следене на състоянието на извършените трансакции.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата интернет банкиране:

- Да са клиенти на банката;
- да подадат заявление/ искане за регистрация в системата за Интернет банкиране
- на Банката и съответно да получат достъп до предлаганите от съответната банка електронни услуги;
- да се запознаят с Общите условия на Банката за ползване на услугата;

Технология на плащанията чрез система за Интернет банкиране:

1) **Стандартен банков превод** - посредством Интернет банкирането въз основа на електронно банково платежно заявление, получено през Интернет, Банката предоставя на клиента дистанционен достъп до средства, поддържани

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

по сметки на клиента при Банката, посочени от клиента за извършването на различни операции: плащания в страната и чужбина – нареждане на превод по банкова сметка (и превод към бюджетна сметка); покупко-продажба на валута и директен дебит и др.

2) **Банков превод по бюджетна сметка** - за нареждане на банков превод към бюджета, клиентът попълва електронен формуляр - платежно нареждане към бюджета, като въвежда всички необходими данни за формиране на платежен документ “Преводно нареждане/Вносна бележка за плащане от/към бюджета” по сметки на бюджетни разпоредители, в левове, открити при българска банка. При плащане по този начин задължително трябва да се посочи допълнителна информация в основанието на платежния документ с цел да се идентифицира плащането.

3.5 Системи за електронни плащания в страната

Към момента електронни плащания с банкови карти се предлагат от 2 български

системи – **ePay.bg** и **ebg.bg**

ePay.bg – Система за електронни плащания чрез Интернет (www.epay.bg)

Оператор на системата – Ипей АД, юридическо лице, което регистрира при себе си всички търговци и клиенти, желаещи да извършват плащания в ePay.bg посредством банкови карти или други платежни средства, одобрени от него и който осигурява и гарантира информационно и технически осъществяването на тези плащания между страните при спазване на утвърдената от него и приета от банките-издатели и БОРИКА, технология за това.

Операторът има сключен индивидуален договор с всяка една банка, включена в системата.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път:

- Плащане на стоки и услуги с банкови карти към регистрирани търговци, като нареждането за плащане се извършва посредством Интернет – системата ePay.bg.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество „Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Самото плащане се извършва от банката- издател на картата и банката, при която получателят на плащането има открита банкова сметка за получаване на плащания с банкови карти чрез Интернет;

- Превеждане на пари по произволна банкова сметка в българска банка. Услугата се нарича “Вносна бележка”. Чрез услугата могат да се извършват и плащания към бюджета – като се нарежда банков превод по посочена от клиента бюджетна сметка;

- Плащане на данъци и осигуровки към НАП.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата:

За да може да извършва разплащания в Интернет през ePay.bg, клиентът трябва да се регистрира на страницата на системата за електронни плащания. Аналогична регистрация в системата правят и търговците, които желаят да приемат плащания от клиентите си през Интернет. Потребителите влизат в профилите си в системата с потребителско име и парола, а при желание и с цифров сертификат или универсален електронен подпис.

Технология на извършване на платежните услуги

Плащането на сметка в ePay.bg се извършва като се прегледа представената от системата информация за търговеца, описание на сделката, дата и номер фактура и сумата за плащане. След като се увери в тяхната коректност, клиентът посочва карта, от която да се извърши плащането.

За да се извърши плащането, е необходимо клиентът да въведе своята парола и да натисне бутона “Потвърждение”. След натискането на “Потвърждение”, системата проверява валидността на въведената парола. Системата изпраща до БОРИКА съобщение да се задължи избраната от клиента карта и да се завери посочения от клиента търговец с въведената сума.

Този документ е създаден с финансовата подкрепа на Оперативна програма „Развитие на конкурентоспособността на българската икономика“ 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейския фонд за регионално развитие. Цялата отговорност за съдържанието на документа се носи от Гражданско дружество “Бизнес инкубатор – Бургас“ и при никакви обстоятелства не може да се приема, че този документ отразява официалното становище на Европейския съюз и Договарящия орган.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Ако картата е активна и лимитите на БОРИКА по нея не са надхвърлени, плащането се осъществява и БОРИКА връща на системата авторизационен код, който представлява номер, потвърждаващ плащането. Този авторизационен код може да служи за официални запитвания към системата и БОРИКА дали дадено плащане е извършено. В случай, че БОРИКА по някаква причина не регистрира плащането (картата е блокирана, няма достатъчно налични средства, надхвърлени са лимитите за плащане, регистрацията на ПОС – терминала на търговеца е отменена), БОРИКА връща код за отказ на плащането.

Ако клиентът не желае да потвърди плащането, а иска да го откаже окончателно,

натиска бутона “Отказване”.

След получаване на отговора от БОРИКА, системата показва на клиента резултата от плащането. При успешно плащане клиентът-платец получава и e-mail с потвърждение за извършеното плащане.

Получателят на плащането, в случай, че е регистриран в системата, също получава

известие в реално време чрез http, e-mail или друг, договорен между страните начин за автоматично известяване по електронен път.

В-Ray – плащане на сметки от банкомат

Услугата “В-Ray” осигурява възможност да се заплащат на банкомат сметки или да се внасят суми авансово в полза на широк кръг търговски организации. Тя се предлага от БОРИКА и Датамакс АД.

Технология на плащането:

При ползването на системата клиентът въвежда на специален екран на банкомата “код на търговец”, в чиято полза ще извършва плащането. Освен номера, системата изисква да се въведе и допълнителна информация (напр. ЕГН, БУЛСТАТ, абонатен номер, номер на телефон и т.н.), която е необходима за идентифицирането на клиента и плащането.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

Възможният брой търговци, които могат да получават плащания от този вид е 100 000. Освен големият брой търговци, е осигурена и възможност плащанията да се извършват с всички видове национални и международни дебитни и кредитни банкови карти – VISA, Visa Electron, MasterCard, Maestro.

Клиентът поставя своята банкова карта в АТМ-терминала и от главното меню последователно избира:

- Други услуги
- В-Рау
- Код на търговец:

Извежда се екран, на който клиентът въвежда Търговския номер на организацията, в полза на която желае да извърши плащане. Клиентът може да получи Номерът на търговеца от съответната организация или на телефоните, показани на екрана на банкомата.

- Информация, изисквана от търговеца:

На следващия екран се изисква от клиента да въведе определена информация, с която търговецът-получател на плащането се идентифицира клиента в своята информационна система – абонатен номер, ЕГН Номер на договор, персонален код и т.н.

- Сума за плащане:

След като клиентът въведе изискваната от търговеца информация, се извежда информация с името на получателя, кратко описание на плащането, сумата, която дължи клиентът, наличността по сметка на клиента преди плащането. Тук се потвърждава и плащането от страна на клиента. При успешно плащане, на екрана на банкомата се извежда съобщение на клиента с резултата от транзакцията – успешно плащане или от казано плащане.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Плащанията се авторизират от БОРИКА, която изпраща информация за резултата от

плащането на Оператора на услугата. Операторът от своя страна известява по електронен път получателя на плащането за резултата, получен от БОРИКА.

Условия за ползване на услугата – получателите на плащането трябва да имат предварителна регистрация в системата В-рау, клиентът трябва единствено да притежава банкова карта, приемана от системата и да има достъп до банкомат с услуга В-рау.

Ebg.bg – система за плащания чрез Интернет (www.ebg.bg)

Оператора на системата е "ИБГ.БГ", който регистрира търговци и клиенти, желаещи да извършват плащания в Интернет посредством банкови или други карти, одобрени

отнего или посредством банкови сметки или други платежни.

Видове услуги, свързани с плащания по електронен път:

- Плащане на стоки и услуги с банкови карти към регистрирани търговци, като нареждането за плащане се извършва в системата eBG.bg. Самото плащане се извършва от банката-издател на картата и банката, при която получателят на плащането има открита банкова сметка за получаване на плащания с банкови карти чрез Интернет.

- Потребителите на системата eBG.bg могат да преведат пари по произволна банкова сметка в българска банка, използвайки услугата „Банков превод“. Чрез тази услуга могат да се извършват и плащания към бюджета- нарежда се банков превод по указана от клиента бюджет на сметка.

- Регистрираните в системата потребители могат да плащат данъци и осигуровки към НАП.

Видове платежни инструменти:

Клиентът може да осъществява плащания чрез банкови карти или други платежни инструменти, които са достъпни за използване чрез предлаганите от оператора услуги

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

– плащане на регистрирани търговци, които имат електронен магазин, извършване на банков превод по банкова сметка в страната, плащане на комунални услуги към регистрирани търговци.

Условия за потребителите, желаещи да ползват услугата:

- Потребителите трябва да имат регистрация като физическо или юридическо лице на сайта на eBG.bg. Клиентът трябва да регистрира своята банкова карта в потребителския си профил в системата съгласно описаните на страницата на eBG.bg изисквания.
- Търговецът, който желае да приема плащания през интернет, също трябва да има регистрация в портала на eBG.bg. На интернет страницата на eBG.bg са поместени списъци /разделени по категории/ за търговците и третите лица, които имат сключени договори с Оператора. Потребителите влизат в профила си в системата с потребителско име и парола, като паролата за вход в системата служи и за потвърждаване на операциите в системата.

Първо начална регистрация на клиенти:

- физически лица - става в Интернет страницата на Оператора. Задължително изискваната информация е следната: име, презиме, фамилия, ЕГН и адрес за кореспонденция, телефонен номер, e-mail. Тук се въвежда и избраната от клиента парола.
- юридически лица – става в Интернет страницата на Оператора. Задължително изискваната информация е следната: името на фирмата, под което тя съществува в търговските регистри, БУЛСТАТ, материално отговорно лице, лице за контакти, адрес за кореспонденция, седалище и адрес на управление, телефонен номер и e-mail. Посочва се какъв вид фактури желае да получава от доставчиците – данъчна или опростена.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика” 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Технологията на извършване на платежните услуги:

При наличие на нареждане на клиента, потвърдено с вярна парола и наличие на достатъчен авоар по картата /сметката/ на клиента или наличност на платежен инструмент, системата осигурява предаването на информацията, необходима за извършване на плащане:

- от клиента по сметката на търговеца, което ще даде възможност на клиента да може да получи заявената стока или услуга преди търговецът реално да получи плащането за тях;
- от клиента по сметката на трети лица, които са страна по Договор с Оператора за приемане на плащания в Интернет чрез eBG.bg.

Процес на разплащане с банкова карта:

- Клиентът избира стока на сайта на търговеца.
- Автоматично се изпраща заявка за покупка от сайта на търговеца към eBG.bg.
- eBG.bg изпраща нареждане за плащане към БОРИКА.
- БОРИКА извършва проверка и оторизира плащането.
- eBG.bg изпраща на търговеца потвърждение за плащане в eBG.bg профила, по e-mail или sms и автоматично по http.
- Плащането се извършва и регистрира в системата на eBG.bg

Извършване на банков превод:

Услугата „Банков превод” на eBG.bg осигурява на регистрираните в системата клиенти възможност да извършват плащания по произволна банкова сметка. Чрез нея могат да се извършват плащания и към бюджета. Услугата банков превод е разработена и се предлага съвместно с Общинска Банка АД.

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
Европейски фонд
за регионално развитие
Инвестираме във вашето бъдеще

НАЦИОНАЛНА
СТРАТЕГИЧЕСКА
РЕФЕРЕНТНА РАМКА
2007 – 2013

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
„Развитие на конкурентоспособността
на българската икономика“ 2007-2013
www.opcompetitiveness.bg

Използвани източници:

1. Банксервиз АД, „Правила за работа на системата за клиентски преводи в лева, предназначени за изпълнение в определен момент“
2. Датакс АД, „Анализ на съществуващите системи за разплащания, позволяващи електронен обмен на информация“, 2008 г.
3. www.bnb.bg
4. <http://www.bsbg.net/>
5. http://cio.bg/payment_systems
6. <http://abanksb.bg/sepa-naso/>
7. <http://bg.wikipedia.org>